

A NYÍRERDŐ

Nyírségi Erdészeti Zártkörűen Működő Részvénytársaság 2014. évi erdőgazdálkodási értékelése

1. Általános információk

A NYÍRERDŐ Zrt. (a továbbiakban: Társaság) Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyék közigazgatási területén az állami erdők felelős kezelője. A 10 évre szóló erdőterv határozatokban jóváhagyott, valamint a hatályos jogszabályoknak megfelelően éves erdőgazdálkodási bejelentésekben erdei munkák szakszerű, jó minőségben való végrehajtása térségi és nemzetgazdasági érdek, olyan gazdasági tevékenység, amelynek fő célja az erdőben megtestesülő közvagyon gyarapítása, a természet védelme. Az erdei termőhelyek termőképességének fenntartását, az erdei életközösség sokféleségének megőrzését, a favagyon mennyiségének és minőségének növelését, a következő generációnak való átadását folyamatosan végzi társaságunk. Az erdészettörténeti, védelmi, vagy kultikus emlékhelyek és a létrehozott közjóléti létesítmények, kulturális örökségek és hagyatékok az erdő fontos részét képezik, melyek a cégünk által kezelt erdők immateriális javainak összességét gyarapítják.

A NYÍRERDŐ Zrt. 100%-ban állami tulajdonban lévő részvénytársaság, mely 1994. szeptember 30-án jött létre átalakulással a Felsőtiszai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság jogutódjaként. A Magyar Államot megillető tulajdonosi (alapítói) jogokat 2014. július 16-a óta a Földművelésügyi Miniszter gyakorolja.

Társaságunk divízionális szervezeti formában működő gazdasági szervezet. Vagyonkezelési feladatát központja és kilenc önálló elszámolású egységként működtetett erdészete útján látja el. A Nyírbátori Fafeldolgozó Üzem, mint tizedik szervezeti egység az alapanyag magasabb feldolgozottsági szintjének biztosításával, hozzáadott értékkel javítja termékeinek piacra jutási esélyeit.

2. Működési terület, természeti adottságok, tevékenységi körök

A Társaság Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben 56.612 ha erdőterületen és a hozzá kapcsolódó 3.313 ha egyéb rendeltetésű területen gazdálkodott, a Kincstári Vagyonigazgatósággal 1996-ban megkötött Ideiglenes Vagyonkezelői Szerződésben foglaltaknak megfelelően.

A Társaság által kezelt terület az alábbiak szerint alakul:

Művelési ág	Terület (ha)
Erdő	56.612
Szántó	803
Rét, legelő	1.109
Kivett	1.369
Egyéb	32
Összesen	59.925

A NYÍRERDŐ Zrt. vagyonkezelési feladatát központja és kilenc önálló elszámolású egységként működtetett erdészete útján látja el. A Nyírbátori Fafeldolgozó Üzem, mint tizedik szervezeti egység az alapanyag magasabb feldolgozottsági szintjének biztosításával, bémunka vállalással, s hozzáadott értékkel javítja termékeinek piacra jutási esélyeit.

Hasznosulási lehetőséget nyújt a kevésbé keresett alacsonyabb minőségi osztályú alapanyagoknak.

A Társaság **természetvédelmi oltalom** alá tartozó területei a gazdálkodással érintett területek 17,7 %-át érik el. A védett erdők nagy része országos jelentőségű védett természetvédelmi értéként, négy tájvédelmi körzet és négy természetvédelmi terület részét képezik, kisebb részük helyi védettség alatt áll. A **Natura 2000**-rel érintett terület nagysága 19.870 ha, mely a Társaság teljes gazdálkodási területének a harmada. A kezelt terület 39,2 %-a korlátozás (Natura 2000, természetvédelmi oltalom) alatt áll.

Megnevezés	Mérték-egység	Természetvédelmi területek 2014. december 31.	
		Összesen	ebből: NATURA 2000
1. Tájvédelmi körzet	ha	6.659	4.163
2. Egyéb önkormányzati természetvédelmi terület	ha	1.843	777
3. Egyéb védett terület	ha	2.100	2.034
4. Összes védett terület	ha	10.602	6.974
<i>Összes védett terület aránya a társaság által kezelt területhez viszonyítva</i>	<i>%</i>	<i>17,7</i>	<i>-</i>
5. Nem védett területen Natura 2000	ha	12.896	12.896
6. Natura 2000	ha	19.870	19.870
<i>NATURA 2000 terület aránya a társaság által kezelt területhez viszonyítva</i>	<i>%</i>	<i>33,2</i>	<i>-</i>
7. Összes korlátozással érintett terület (4+5)	ha	23.498	-
<i>Összes korlátozással érintett terület aránya a társaság által kezelt területhez viszonyítva</i>		<i>39,2</i>	<i>-</i>

3. A NYÍRERDŐ Zrt. gazdálkodására jellemző sajátosságok

A Társaság kezelésében lévő erdőterületek háromnegyed része a Nyírségben, a többi a Szatmár-Beregi síkságon, a Nagykun-Hajdúháton, illetve a Tisza hullámtér erdőgazdasági tájon található, és alföldi viszonylatban közepes-jó termőhelyi adottságokkal rendelkezőnek tekinthető.

A **terület éghajlatát** tekintve az erdősztyepp és a cseres – tölgyes klímába sorolható, csapadékviszonyai az országos átlagnál kedvezőtlenebbek, a vegetációs idő száraz. Domborzati viszonyait a Nyírségben a változatos homok formák (bálnahátak, buckák, parabola buckák) és a közöttük megmaradt laposok, a Felső-Tisza vidéken pedig a folyók által kialakított sík öntésterületek jellemzik.

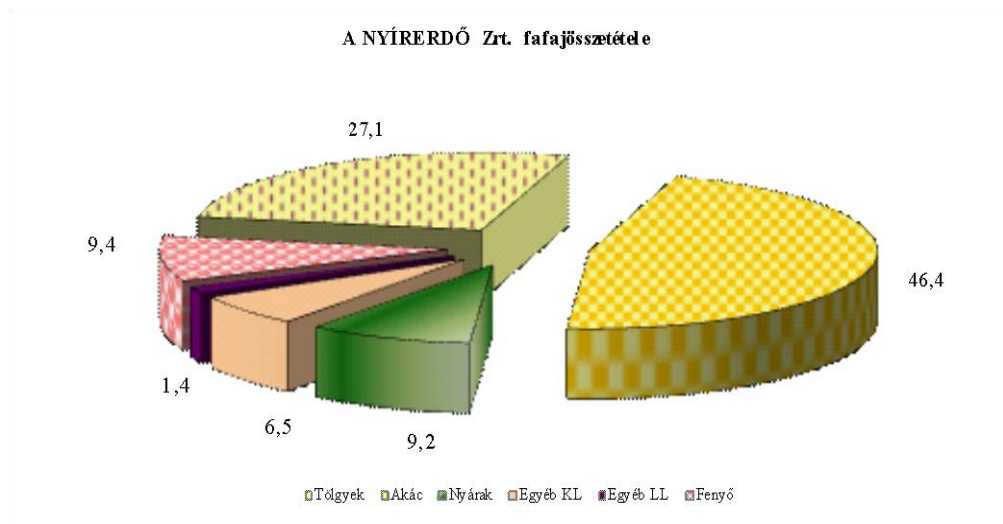
A vízrajz meghatározó elemei a nagy folyók (Tisza, Szamos), amelyek szabályozása után nagy területű árterek alakultak ki. A Nyírség és a Hajdúság döntően száraz, a főcsatornák, főfolyások és csatornák rendszere a vízelvezetést inkább szolgálja, mint a víz visszatartását. **Termőhelyi adottságaik** az Alföld viszonylatában jó-közepesnek mondhatók. Állományviszonyaik alapvetően a klasszikus értelemben vett természetes felújítások alkalmazását nem teszik lehetővé.

Erdőállományaik tipikusan Alföldi erdők, kultúrerdők és ültetvények, néhány kisebb-nagyobb tömbben megmaradt természet-szerű állománnyal. Meghatározó a homoki tölgyes erdőtársulás. A Szatmár-Beregi síkon megkezdték az átállást a folyamatos erdőborítást biztosító erdőkezelésre. A Pro-Silva módszer alföldi körülmények közötti üzembe állítására folyamatosak és biztatóak a Társaság kezdeményezései, sőt egyre-inkább üzemszerű gyakorlattá válik.

A Társaság által kezelt erdőterületek **fafaj összetételében** a gyorsan nöövő, ültetvényszerű állományok területaránya jelentős. Elsősorban a **Nyírség fő fafaja**, az **akác** a meghatározó,

amelynek területaránya **46,4 %**. A **kocsányos tölgyesek** területfoglalása **27,1 %**, amelyek legértékesebb állományai a Szatmár-Beregi síkságon találhatóak. Kisebb területaránnal (9,4 %) vannak jelen a **fenyvesek** – elsősorban erdei és fekete fenyvesek –, valamint **nyár** faállományok (9,2 %). Az **egyéb lombos állományok** térfoglalása 7,9 %-ot tesz ki.

A **fajok területi arányait** a következő kördiagram szemlélteti:

Az erdőállományok élőfa készlete 8,7 millió bruttó köbméter, az évi folyónövedék 440 ezer bruttó köbméter.

A Társaság **erdőterv** szerinti éves fakitermelési lehetősége 310 ezer bruttó m³. Állományainak értékösszetételére jellemző, hogy az egy hektárra jutó véghasználati kitermelés 174,6 nettó m³.

A Társaság értékesítési **piacai** a széles választék-spektrumnak köszönhetően változatosak, de az értékesítést jellemzően nehezíti a felhasználóktól való távolság. Export piacaik szinte kizárólag Nyugat-Európában vannak, ezek kiszolgálása logisztikai központokból történik.

Erdeik feltártsága gyenge, időjárásbiztos szállító-utakkal alig rendelkeznek, de a homoki termőhelyeik normál időjárás esetén kiszállításaikat döntően nem akadályozzák.

Területeiknek mintegy harmada valamilyen **védettség** (Természetvédelmi terület, Natura 2000) alá esik, ami térbeli és időbeli korlátozást jelent termeléseikben.

A gazdálkodást nehezítette, hogy 2014-ben három erdészetnek – Nyírlugos, Nyírbátor - teljes területén, a Fehérgyarmati erdészetnek pedig területe jelentős részén átmeneti erdőterv határozatok alapján kellett az erdőkezelési feladatokat elvégezni.

Közjóléti beruházásaik közül kiemelkedett a Debrecenben a Hármashegy-kilátó átadása, a Krajcár hegyi Pihenő centrum kivitelezése, melynek során a régi vadászház turistaház funkciót kapott, szabadtéri oktató-foglalkoztató pavilont építettek és egy, a gúthi erdő életét bemutató kiállítást alakítottak ki. Nyíregyháza város Önkormányzatával egyeztetve játszóterek és pihenőparkok fejlesztését valósították meg, valamint építettek a bujtosi pihenőparkban egy streetball pályát. A Sóstói Parkerdőben a régi buszváró helyére új, fa szerkezetű erdei megálló építettek.

4. Erdőgazdálkodás

4.1. Magtermelés

A Társaság az alap szaporítóanyag (mag, makk) szükségletét jellemzően felvásárlással és saját gyűjtéssel biztosította.

A mag és csemetetermelési ágazatban a tavaszi hűvös időjárás miatt kitolódott vetési, ültetési időszakban az akác mag iránti kereslet elmaradt a tervezett mértéktől. Tovább rontotta az akác mag értékesítési lehetőséget, hogy az erdőtelepítések megtorpantak. A 2014. évben a várakozásoknak megfelelően gyenge makktermés volt a térségben. Kocsányos tölgy makkból 265 mázsát vásárolt fel a Társaság, melynek nagyobb része saját felhasználásra került, de 50 mázsa értékesítését is megvalósították. Egyéb fafajokból (Vörös tölgy, Fekete dió, Egyéb lombos) a Társaság igényeihez elegendő mennyiség állt rendelkezésre.

A Társaság által kezelt erdőterületek közül 2014. év végére a szaporítóanyag termelést szolgáló elsődleges rendeltetésű – magtermő – állományok területét az alábbi táblázat mutatja:

FAJAJ	HEKTÁR
Akác	515
Erdei fenyő	23
Fekete dió	15
Kocsányos tölgy	80
Mézgás éger	7
Vörös tölgy	5
Összesen:	645

4.2. Csemetetermelés

A Társaság 7 engedélyes csemetekertben végez szaporítóanyag előállítását. Tényleges termelést 48,8 ha-on folytatott 2014-ben. A Társaság saját erdősítésekhez használta fel a megtermelt csemetét, illetve a felvásárolt magot.

Csemetekertek	Teljes terület (ha)	Csemete termeléssel hasznosított terület (ha)
Baktalórántházi Erdészet		
Máriapócsi csemetekert	57,1	15,0
Pázsintai csemetekert	11,4	0,0
Hajdúhadházi Erdészet	35,3	12,0
Debreceni Erdészet		
Ebesi csemetekert	99,0	4,2
Derecskei csemetekert	111,4	8,5
Gúthi Erdészet		
Várhegyi csemetekert	10,0	6,0
Nyírbátori Erdészet		
Nyírmeggyesi csemetekert	12,4	5,0
NYÍRERDŐ Zrt. Összesen:	336,6	50,7

4.3. Erdőtelepítés

Az elmúlt években végzett erdőtelepítések eredményeként 349,8 hektár erdőterület van folyamatban a Társaságnak. A Társaság 2014. év tavaszán 3,4 ha területen végzett erdőtelepítés I. kiviteli munkákat.

Az erdőtelepítési tevékenység fontosabb szakmai adatainak bemutatása:

Ágazatok	Előző év tény	Tárgyév			Tárgyév tény/ Előző év tény %
		terv	tény	tény / terv %	
Erdőtelepítés alá vont terület	374,5	350	349,8	99,9	93,4
Talajelőkészítés	1,3	3	3,4	113,3	261,5
Erdőtelepítés első kivitel	1,3	3	3,4	113,3	261,5
ebből – MNV Zrt. támogatással					
- közösségi támogatással			2,5		
- önerős	1,3		0,9		69,2
Pótlás	36,3	20	19,6	98,0	54,0
Erdőtelepítések ápolása	1.611	1.607	1.158,0	72,1	71,9
Befejezett ápolás	236	400	321,0	80,3	136,0
Befejezett erdőtelepítés	58,3	25	24,7	98,8	42,4

A folyamatban lévő erdőtelepítések szükséges pótlását és ápolását az év során elvégezte a Társaság. A többlet pótlási feladat a természeti kárt (aszály) szenvedett erdőtelepítések ismétlésének következménye.

A folyamatban lévő telepítésekből 24,7 ha-t sikerült befejezettként átadni.

4.4. Erdőfelújítás

A Társaság kötelezettség alá vont területe 4.527 ha volt a 2014. évben.

Ahol a fafajszerkezet alapján lehetőség volt rá, ott a téli-tavaszi véghasználatot követően gyökérszagatást végeztek.

Az állományainkban az akác 46,4 %-ban van jelen, melynek felújítása sok esetben természetesen, gyökérsarjjal is kivitelezhető. A Társaság a jó minőségű akácállományait a talajt kevésbé bolygató gyökérszagatás utáni sarjaztatásos technológiával újítja fel, így a természetes felújítás aránya 46,5 %.

2010. június 14-ei viharkár miatt 623,6 ha-t kellett kényszervéghasználni, majd felújítani, amelyből 2014. év végéig 350 ha került műszakilag befejezésre.

Az erdőfelújítási tevékenység fontosabb szakmai adatainak bemutatása.

Adatok: ha

Ágazatok	Előző év tény	Tárgyév			Tárgyév tény/ Előző év tény %
		terv	tény	tény / terv %	
Erdősítés alá vont terület	4.391	4.150	4.527	109,1	103,1
Talajelőkészítés	1.158	1.002	1.068	106,6	92,2
Erdősítés első kivitel összesen	1.070	994	1.025	103,1	95,8
ebből: természetes mag	12	18	16	88,9	135,6
ebből: természetes sarj	535	484	477	98,6	89,2
ebből: mesterséges	524	492	532	108,1	101,6
Pótlás	372	186	246	132,3	66,2
Erdősítések ápolása (halmozott terület)	17.176	17.470	20.071	114,9	116,9
Befejezett ápolás (halmozott terület)	1.901	1.900	2.301	121,1	121,0
Befejezett erdősítés	966	958	924	96,5	95,7
Erdőfelújítási hátralék (szankcionált)	-	-	-	-	-

4.4. Erdőnevelés

Társaságunk által végrehajtott, az állományok szerkezetét pozitívan befolyásoló beavatkozások:

Megnevezés	2013. év tény (ha)	2014. év tény (ha)
Gyérítés (+Egészségügyi)	2.580	2.662
Tisztítás	1.062	987
Összesen	3.642	3.649

5. Természet- és környezetvédelem

5.1. A természetvédelmi korlátozások hatása a gazdálkodásra

A Társaság működési területén igen sok a védett természeti érték, melynek eddigi megőrzéséhez az erdőkezelő szakszemélyzet jelentős mértékben hozzájárult. Mind a közjóléti, mind a védelmi rendeltetésű erdők esetében az erdészeti üzemterv szerinti gazdálkodás a mérvadó, amit az olykor a szakmai szempontokat figyelmen kívül hagyó természetvédelmi korlátozások egyoldalúan felülírnak.

A természetvédelmi korlátozásokra jellemző, hogy azok egy bizonyos védett természeti érték fenntartása vagy egy élőhely megőrzése érdekében történnek (pl.: madárfajok fészkelőhelyei, vonulási útvonala, védett növények, társulások élőhelyei, stb.). Mindezek miatt ezeken a területeken a munkálatok a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága által meghatározott időzítésben kerülnek elvégzésre. A Társaság a természetvédelmi területein – természetvédelmi kezelői szemlélettel – törekszik, hogy:

- a fahasználat az első és a negyedik negyedévben,
- az erdőfelújítás **környezetkímélő módszerekkel, természetszerű módon** kerüljön elvégzésre, kis területű véghasználatok alkalmazásával, ill. a vegyszerhasználat korlátozásával,
- hagyásfa csoportok kijelölésével és kellő holtfa mennyiség maradjon vissza az érintett erdőterületen,
- biológiai vágáskorral kezeli a különleges természeti értékű erdőállományokat.

A Társaság a természetvédelmi kötelezettségek teljesítéséből eredő többletköltségeket felvállalja, s a természetközeli erdőállományok esetében a természetes szukcessziós folyamatoknak teret engedve tesz eleget a természetmegőrzéssel és élőhelyvédelemmel kapcsolatos elvárásoknak.

A természetvédelmi korlátozások egy része beépül az erdőgazdálkodási üzemtervekbe, másik része az éves erdőgazdálkodási bejelentők jóváhagyásakor a természetvédelmi állásfoglalásokban kerül rögzítésre.

Az arra alkalmas termőhelyi viszonyok mellett a kedvező adottságú kocsányos tölgy erdőállományok magról történő természetes felújítási módszereinek alkalmazásával törekszünk a folyamatos erdőborítás biztosítására. Így egy magasabb természeti értékkel bíró erdő állapot alakul ki, mely ökológiai értéke az alföldi erdőgazdálkodási viszonyok között jó. A felújítási mód üzemszerű alkalmazásának lehetőségei behatároltak.

Természeti károk

A 2014. évben is keletkeztek károk a gazdálkodás során. Az erdősítésekben az aszály 77 hektáron, egyéb károk 66 hektáron éreztették hatásukat. 2014. évben a száraz időjárás következtében 11 hektáron keletkezett avartűz. A természeti károk becsült összértéke 18 millió Ft.